

Verslag van het ingevolge artikel 5, sub d., sub 2 Archiefbesluit 1995 gevoerde driehoeksoverleg tussen de Rijksgebouwendienst en de Rijksarchiefdienst met betrekking tot de selectielijst, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid, van het Archiefbesluit 1995, van archiefbescheiden van de minister van VROM op het beleidsterrein Rijkshuisvesting.

Auteur J.A.A. Bervoets

Datum 26 november 1999

Inleiding

De voorliggende ontwerp-selectielijst is een selectielijst als bedoeld in artikel 2, eerste lid van het Archiefbesluit 1995 (Stb. 671). De lijst heeft de vorm van een Basisselectiedocument (BSD). Een BSD bestaat voor het grootste deel uit een lijst van handelingen. In een BSD wordt op grond van een aantal selectiecriteria aan elke handeling een waardering gegeven, die neerkomt op een selectiebeslissing met betrekking tot de bescheiden die de neerslag van de handeling vormen (B = te bewaren; V = (op termijn) te vernietigen).

Het BSD fungeert deels als vervanging van bestaande vernietigingslijsten en deels als nieuw selectie-instrument. De bestaande vernietigingslijsten zijn:

- Lijst van de te vernietigen archiefbescheiden van de Rijksgebouwendienst Centrale en Regionale Directies: tekeningenarchieven, MB no. CD/A92.480 JK/NF d.d. 11 mei 1992
- Lijst van te vernietigen archiefbescheiden van het Ministerie van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer, hoofdstuk Rijksgebouwendienst – Centrale Directies MB no. CD/RA/88/353/RA van 7 februari 1989 exh.. MAZ 1819004/7-2-1989.

Deze vernietigingslijsten kunnen worden ingetrokken .

Het beleidsterrein

Het beleidsterrein Rijkshuisvesting betreft de regelgeving en uitvoerende werkzaamheden van de rijksoverheid met betrekking tot de totstandkoming van kantoren en inrichtingen van de rijksoverheid als materiele voorziening. De grondslagen van dit beleidsterrein zijn geregeld in de Koninklijke Besluiten met betrekking tot de rijksgebouwendienst. Het beleidsterrein is beschreven in het door de projectgroep PIVOT vastgestelde rapport Institutioneel Onderzoek *Het rijk onder dak*, (PIVOT-rapport nr. 45). Als actor voor dit BSD geldt de minister van VROM, en in het bijzonder de Rijksgebouwendienst

Bij de totstandkoming van het hierbij gesloten BSD is gebruik gemaakt van de selectiecriteria, zoals die golden tijdens de opstelling van het RIO in 1994. Het projectteam heeft op verzoek van de archiefdeskundigen van het ministerie deze criteria nader toegespitst op het gegevensbeheer. Aan de negen algemene criteria die in die periode golden zijn twee bijzondere criteria toegevoegd. De overwegingen tot deze beslissing - op grond van een reeds tijdens de opstelling van het rapport gebleken gemeenschappelijk belang voor het behoud van het cultureel erfgoed voor zorgdrager en de Rijksarchiefdienst - zijn in de inleiding van het BSD opgenomen.

Werking BSD

Dit BSD wordt thans ter vaststelling aangeboden voor zover het de handelingen betreft van de volgende actor: Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Het RIO en BSD zijn eveneens toegezonden aan de volgende zorgdragers: Minister van Defensie (dienst Gebouwen, Werken en Terreinen) en Ministerie van Buitenlandse Zaken (Gebouwendienst voor de buitenlandse posten). Op grond van de handelingen, beschreven in het RIO kunnen analoog aan de beslissingen, genomen ten aanzien van dit BSD, aanwijzingen worden opgesteld voor een eigen BSD voor hun diensten.

Totstandkoming BSD

Het BSD is gebaseerd op het institutioneel onderzoek dat bij het ministerie van VROM door dr.J.A.A. Bervoets werd verricht in de periode 1995-1996. Dit institutioneel onderzoek resulteerde in het PIVOT-rapport nr 45.

Het concept -BSD kwam tot stand in april 1999. De inhoud van RIO en BSD alsmede de voorgestelde waardering is beoordeeld door de volgende personen:

- Voor het Semistatisch Archief van het ministerie van VROM: R.D. Ramdjielal (CS-DDI), P. Sierdsma (CS-DDI), P. Matthey van der Hoeven;
- Voor de leiding van de Rijksgebouwendienst: Th. Wynia (RGD-DIB);
- Voor de Rijksbouwmeester: drs. C.J. van der Peet;
- Voor de leiding van VROM G.R. Quint, Voorziter Centrale sector Directie Informatiemanagement en –Organisatie(CS/DIO), H. Huijbers (Secretaris CS/DIO), drs. H.T. Siraa, bedrijfshistoricus.

Het rapport is na voltooiing door bemiddeling van de heer Siraa voorgelegd aan de directie van het Nederlands Architectuur Instituut, die adviezen heeft uitgebracht met betrekking tot de opstelling van het BSD.

Aan het driehoeksoverleg, dat plaatsvond in de periode april-november 1999 hebben deelgenomen:

- als beleidsdeskundigen: Th. Wynia (RGD-DIB), Drs. C.J. van der Peet, medewerker bureau Rijksbouwmeester, ir. R.S. Alewijnse, architect in het district Noord-West
- als deskundigen archiefbeheer: R.D. Ramdjielal (Hoofd CS-DDI/Semistatisch Archief), P. Sierdsma (CS-DDI); G.R. Quint, Voorziter Centrale sector Directie Informatiemanagement en –Organisatie(CS/DIO), H. Huijbers (Secretaris CS/DIO),
- als vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris: dr. J.A.A. Bervoets.

Voorts trad op voordracht van het Koninklijk Nederlands Historische Genootschap (KNHG) als materiedeskundige op drs. G. Steenmeijer, o.m. co-auteur van *De rijksbouwmeesters*, die de vergadering niet bijwoonde, maar het BSD op voorhand van schriftelijk commentaar voorzag.

Belangen

Tijdens het opstellen van het BSD en tijdens het gevoerde driehoeksoverleg is rekening gehouden met de in artikel 2, sub c van het Archiefbesluit 1995 genoemde waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het onder sub d. van hetzelfde besluit genoemde belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. Als uitgangspunt van het overleg gold de selectiedoelstelling van de Rijksarchiefdienst, die inhoudt dat met de te bewaren gegevens een reconstructie van het handelen van de rijksoverheid op hoofdlijnen ten opzichte van haar omgeving mogelijk moet zijn, waardoor bronnen van de

Nederlandse samenleving en cultuur veilig worden gesteld voor blijvende bewaring. De doelstelling is door de deelnemers van het driehoeksoverleg toegepast op het beleidsterrein Rijkshuisvesting. De gemaakte afwegingen zijn als motivatie voor de selectiecriteria in de inleiding van het BSD verwerkt.

In het driehoeksoverleg heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris de belangen van het historisch onderzoek behartigd. Op verzoek van de vertegenwoordiger hebben ook de overige deelnemers hun gedachten te laten gaan over de vraag op welke wijze het belang van de bescheiden voor later historisch onderzoek in de selectielijst tot uiting zou moeten worden gebracht. In dit verband moet worden opgemerkt dat het ministerie zelf verantwoordelijk is voor een aantal belangrijke publicaties op architectuurhistorisch terrein, waaronder de monografie *De rijksbouwmeesters* van o.a. Guido Steenmeijer en Cor Jan van der Peet, die in 1995 door de Rijksbouwmeester aan Prins Willem-Alexander der Nederlanden aangeboden.

Bij de handelingen die zijn gewaardeerd voor vernietiging op termijn, is de termijn vastgesteld met het oog op het belang van de archiefbescheiden voor overheidsorganen en voor de recht- en bewijs zoekende burger. De beoordeling en vaststelling van de minimale termijnen zijn geschied door de deskundigen van het ministerie van VROM. De vertegenwoordiger van de Rijksarchiefdienst heeft zich ervan vergewist dat zij gezien hun inbreng en functie inderdaad kunnen gelden als deskundigen op dit terrein. Bovendien heeft de vertegenwoordiger van de Algemene Rijksarchivaris mogen vaststellen hoeveel belang door het ministerie van VROM is gehecht aan enkele specifieke wetten die van belang zijn in verband met de externe verantwoording en de verantwoordelijkheid die het orgaan heeft ten aanzien van de burger en andere beleidsterreinen van de rijksoverheid met betrekking tot het cultureel erfgoed. Dit zijn bijvoorbeeld de Comptabiliteitswet, de Wet openbaarheid van bestuur en de Wet persoonsregistraties. In dit verband werden door de Directie Domeinen vragen gesteld over het gegevensbeheer van de Rgd ten behoeve van haar taak als verkoper van rijkseigendommen. Verder is voor VROM nog de Monumentenwet van specifiek belang. Op de gevolgen van deze wet voor de administratie wordt in de inleiding van het BSD nader ingegaan.

Ingekomen stukken

Als ingekomen stukken werden behandeld:

- Het concept-BSD, met de daarin voorgestelde selectievoorstellen van PIVOT en de bewaartermijnen van de voor vernietiging aangewezen bestanden, voorgesteld door Sierdsma.
- Opmerkingen van een medewerker van de Rgd aan Sierdsma over administratieve belangen van het BSD, voornamelijk met suggesties voor verbeteringen van de tekst en verzoeken om enkele andere bewaartermijnen vast te stellen.
- Kanttekeningen van Sierdsma, waarbij het concept-BSD is getoetst aan een document, ingestuurd door het Nederlands Architectuurinstituut aan Siraa naar aanleiding van het verrichte institutioneel onderzoek. In dit stuk worden de handelingen aangewezen waar naar de mening van het NAI gegevens kunnen zitten die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Het BSD is nadien opgesteld. In deze kanttekeningen staan punten in het BSD die van het NAI-advies zouden afwijken; deze problemen zijn ook aangesneden in de hierna volgende reactie van G. Steenmeijer.
- Een brief van drs. G. Steenmeijer, historisch deskundige, aangewezen door het KNHG, d.d. 26 april j.l. aan dr. J.A.A. Bervoets. Steenmeijer is tevens co-auteur van de monografie *De rijksbouwmeesters*, die mede is opgesteld door drs. C.J. van der

Peet. Deze brief wordt aan het verslag toegevoegd. Hoe met zijn opmerkingen is omgegaan, wordt verantwoord dit verslag.

Algemeen

Tijdens het overleg is vastgesteld dat er consensus bestaat over de in het concept-BSD aangebrachte termijnen, die overeen komen met de vernietigingslijst van 7 februari 1989. Over het algemeen zijn de volgende opmerkingen gemaakt:

- Aan het BSD wordt een inleiding toegevoegd waarin de door het Archiefbesluit voorgeschreven belangenoverwegingen ten aanzien van administratie, recht- en bewijszoekende burger en erfgoedbelang nader worden geëxpliciteerd. Duidelijk moet zijn dat waar *het ministerie* zorgt voor de bewaartermijnen van niet over te dragen stukken er ook aanwijzingen moeten worden gegeven ten aanzien van de bewaring van deze stukken op een daartoe aangewezen plaats. Hierdoor wordt aan bedenkingen van ambtenaren in het veld - voor wie bepaalde met B aangeduide of met langere termijnen aangegeven bescheiden geen functie meer hebben - tegemoet gekomen. In bijzondere gevallen kunnen de aangegeven bewaartermijnen nader worden gemotiveerd.
- In de inleiding van het BSD is een passage opgenomen met betrekking tot de bewijszoekende burger. Hierin wordt ingegaan op het goede gebruik dat bij de overdracht van een onroerend goed ook de beheersgegevens van de eerste eigenaar worden overgedragen. In de praktijk blijkt dat er in het verleden ook daadwerkelijk beheersgegevens van Rgd-gebouwen aan nieuwe eigenaars zijn overgedragen, waaronder tekeningen die volgens dit BSD voor blijvende bewaring in een openbare archiefbewaarplaats in aanmerking zouden kunnen komen. Dit leidt tot een voorstel van de leidingen van VROM en de Rgd tot opstelling van administratieve voorschriften na gereedkoming van dit BSD.
- Vanaf 1999 trad binnen de Rgd een stelselwijziging in werking waarbij de verhoudingen tussen Rgd en vakminister ingrijpend zijn gewijzigd. Dit leidt tot een verschuiving van verantwoordelijkheden en een aanzienlijke herziening van het gegevensbeheer. Voor de gegevens van de Rgd vanaf haar oprichting bestaan geen volledig sluitende selectielijsten die het gehele gegevensbeheer dekken. Er is slechts een selectiebeslissing genomen over het tekeningenbestand en over bureau's binnen het ministerie. Het is niet bekend of er ook - ongeselecteerde - stukken over de periode 1922-1940 bij de buitendiensten berusten; hiervoor bestaat geen lijst. Wel zijn de processen, zoals zij in dit onderzoek zijn beschreven vanaf 1922 nagenoeg ongewijzigd gebleven. Daarom is dit BSD vastgesteld over de periode 1922-1998. Voor nadien geformuleerde handelingen over een nieuw terrein moet een nieuw BSD worden vastgesteld. Besloten is voorlopig het eindjaartal van het BSD op 1998 vast te stellen
- Aan het BSD wordt een lijst van termen toegevoegd om decentrale uitvoering mogelijk te maken (er zijn bijv. contacten van gewestelijke diensten met de CAS).

Wijzigingen van de lijst

De volgende wijzigingen zijn tijdens het driehoeksoverleg vastgesteld:

Kanttekeningen vanuit de administratie

De bewaartermijn van handeling 111, waarvan het product een inspectierapport is, wordt teruggebracht van 20 naar 10 jaar. Verouderde gegevens over de bouwkundige situatie

kunnen volgens de leiding van de Rijksgebouwendienst op de werkvloer door hun veroudering schade veroorzaken, bijvoorbeeld wanneer het technische voorzieningen betreft. De motivatie van deze beslissing wordt in de inleiding van het BSD verwerkt en in een opmerking bij de handeling gevoegd.

Nadere overwegingen inzake erfgoedbelangen over bescheiden van blijvende waarde:

De beslissingen zijn vooral genomen naar aanleiding van de bedenkingen van G. Steenmeijer, tevens ter waarborging van de verzoeken van het NAI:

Handeling 18

Aan de motivatie voor vernietigen wordt een toelichting toegevoegd overeenkomstig de context van het RIO: het advies betreft een financieel deskundigheidsadvies van de Rgd aan de subsidiegever en houdt de beoordeling in van de deugdelijkheid van de bekostiging van bouwwerkzaamheden aan de hand van de geleverde gegevens van de gesubsidieerde instantie. Dit vloeit mede voort uit het feit dat de Rgd oorspronkelijk een instrumentarium is geweest van de minister van Financien. Handelingen die betrekking hebben op architectonische adviezen worden geacht deel uit te maken van het architectuurbeleid. Mede op voorstel van de Rijksbouwmeester wordt tijdens het driehoeksoverleg besloten om handelingen met betrekking tot architectonische advisering (handelingen 20 en 95) niet te waarderen in het kader van het beleidsterrein *Rijkshuivering*, maar als een onderdeel te beschouwen van het architectuurbeleid, een onderdeel van het beleidsterrein *Volkshuisvesting*, waarvan het onderzoek in het begin van het jaar 2000 gereed zal zijn. Twee handelingen in dit BSD worden dus geschrapt en overgebracht naar een ander PIVOT-rapport. Hierdoor ontstaat er een duidelijker onderscheid. De inmiddels door Steenmeijer en de Rijksbouwmeester voorgestelde afwegingen met betrekking tot blijvend te bewaren incidentele gegevens met betrekking tot het architectuurbeleid zijn aan het projectteam PIVOT van het ministerie bekend en blijven ook in die context gelden. In het driehoeksoverleg inzake het BSD Volkshuisvesting zal hierop worden teruggekomen.

Handeling 19

Uitgegaan is dat technische hulpverlening vooral comptabel advies betreft en hulp bij de opbouw van een administratie. Voor de rest gelden dezelfde overwegingen als bij handeling 18.

Handeling 43:

Uit mededelingen van de Rijksbouwmeester en de architecten van de Rgd is gebleken dat het concept-BSD geen rekening had gehouden met de aanwezigheid van ontwerpen van interieurs en meubilair door de Rgd zelf. De beschrijving is derhalve herzien, omdat specifieke ontwerpen van representatieve ruimten als monumentaal worden beschouwd.

Bijlage 1: activiteit 4; bijlage 2: activiteit 26; bijlage 3, activiteit 56 en 57. Bij de waardering van deze activiteiten in het concept-BSD is ervan uitgegaan dat schetsontwerpen van de architect niet in de hier omschreven bestanden voorkomen, maar als het eigen particuliere bezit van de architect moeten worden beschouwd. Uit mededelingen van de Rijksbouwmeester blijkt dat dit niet het geval is en dat er wel degelijk schetsontwerpen in de Rgd-archieven aanwezig zijn. Alle deelnemers van het overleg zijn er over eens dat schetsontwerpen van de architect, voorzover die in de administratie worden aangetroffen, vanwege het belang voor het cultureel erfgoed beslist niet onder de te vernietigen stukken

mogen komen te vallen. De beschrijving is derhalve zodanig herzien dat schetstekeningen bewaard worden.

Bijlage 1: activiteit 5-6, bijlage 2, activiteit 26, bijlage 3, activiteit 58, gekoppeld aan de overwegingen van handeling 43. Besloten is door alle deelnemers van het overleg de beschrijving van de activiteiten zodanig te herzien dat interieurontwerpen van de architect worden onderscheiden van gestandaardiseerde en technische infrastructurele voorzieningen en als zodanig bewaard blijven.

Bijlage 1, activiteit 10 wordt gewaardeerd met een B omdat er binnen het overleg twijfel is ontstaan of het bestek in andere gegevensbestanden blijvend wordt bewaard.